

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVĚR ȘI LUMINĂ

JUSTIȚIE ȘI LIBERTATE

Prim-Redactor : A. NENOVEANU

Director : PETRE BORSȘ

Proprietar : E. I. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an . . . . . 30 Lei

Pe 6 luni . . . . . 16 >

Pe 3 luni . . . . . 8 >

Studentii plătesc pe jumătate.

Pentru străinătate se adaugă portul.

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERDISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

No. 35, STRADA COLȚEI, No. 35

Un număr vechi 2 Lei.

SUMAR:

Procedura civilă: de D-nu D. Chebapci.

Codul Comercial: Despre falimente (urmarea 53) de F-I C. N. Toneanu.

Jurisprudența română:

Curtea de Casație secția I-a: Primăria orașului Giurgiu cu D. Panaitopolu.

Curtea de Apel din Galați, secția II-a: Tudorița Țancu cu Maria G. Darie.

Jurisprudența streină:

Curtea de Apel din Rennes, secția I-a: Ana Z. cu X. Informațiuni.

În numărul trecut am anunțat la informațiuni, că în curend va apare primul volum din tractatul de procedură civilă ce distinsul avocat, D-I D. Chebapci, a pus sub presă.

Această importantă lucrare, așteptată cu multă nerăbdare de lumea juridică, și destinată a umple un gol simțitor în literatura noastră juridică, atât de săracă, va apare cel mai târziu pe la 1 Noembrie. Ziarul *Curierul Judiciar*, credincios scopului său de a fi tot-d'auna în curent cu progresele ce știința dreptului face la noi în țară, crede că face un adevărat serviciu cititorilor săi, comunicându-le câte-va pagini din savanta lucrare a d-lui avocat Chebapci, pe cari le estragem din primele coale ce s'au tipărit și pe care am reușit a ni le procura.

PROCEDURA CIVILA

I

Procedura civilă este complecsul regulilor, după care o persoană trebuie să procedă în justiție pentru a i se recunoște un drept contestat, pentru a lua măsuri de asigurare a dreptului său, și a-l dobândi, prin executarea hotărârei pronunțată de judecători.

Ea mai cuprinde, reguli, impuse atât judecătorilor, cât și părților, după care urmează să se procedă la recunoașterea unui drept necontestat, dar pentru realizarea căruia trebuie mijlocirea justiției. Ast-fel sunt: trimiterea în posesiune, regulile de tutelă, regulile relative la absență, la autorizarea femeii măritate, la separarea bunurilor, care sunt prevădute în cartea a VI-a sub titlul *Proceduri diverse*.

Pe scurt, procedura coprinde regule după care se poate obține un drept contestat și lua măsuri de asigurare: *procedura contencioasă*, cum și regule pentru recunoașterea unui drept necontestat, sau a unui act legal, dar pentru dobândirea căruia se cere intervenția magistratului: *procedura grațioasă*.

Difinițiuni sunt multe, nu voi discuta însă de cât numai câte-va din ele:

Belloc definește ast-fel pr. civ.:

«A fixa chipul cu care cererea trebuie formată, instruită și judecată și hotărârea executată, la acesta se reduce sistemul legii».

Carré et Adolphe dice: *Procedura nu este deci alt-ceva, în genere, de cât forma după care justițiabilii și judecătorii trebuie să procedă, unii pentru a dobândi, alții pentru a da dreptate*.

Pothier o definește: Complecsul regulilor după care trebuie a se intenta cererile, a se apăra, a interveni, a instrui, a judeca, a recurge în contra hotărârilor, în fine a le executa.

Iată și definiția dată de d. Alex. C. Șendrea: «Procedura civilă este suma regulilor prescrise de lege pentru urmărirea și judecarea drepturilor civile contestate, sau pentru asigurarea drepturilor necontestate, prin mijlocirea instanțelor judecătorești».

Dintre aceste difinițiuni, cea a D-lui Șendrea pare mai complectă, căci ea cuprinde rezolvarea chestiunilor în cari dreptul nu e contestat de altul, însă nu prevede nici măsurile de asigurare, nici de executare, nici unele îndatoriri impuse judecătorilor în anumite cazuri prevădute în cartea a VI-a.

Deci, din nici una din aceste difinițiuni nu reese totul și părțile. Adevărul e că adesea ori este greu, cu neputință chiar, de a da o definiție în sensul filosofic al cuvântului, greutate care nasce din imposibilitatea de a generalisa, de a ridica la noțiuni.

Noi am copiat procedura noastră, parte de pe procedura civilă franceză, parte după aceea a cantonului

de Geneva; sunt foarte puține dispozițiuni ne împrumutate, și care tocmai au dat loc la dificultăți, dintre care unele au avut de efect pierderea unor drepturi pentru care ori-ce legiuitor ar fi trebuit să aibă o deosebită sollicitudine, și aceasta din cauză că dispozițiile neîmprumutate sunt, sau în complectă opoziție cu sistemul procedurii geneveze, franceze, sau nu au fost destul de adaptate acestei sisteme: ast-fel sunt dispozițiile art. 712, 713, care sunt neîmprumutate, și care puse față în față cu art. 722 și 723 luate din procedura franceză țin în nesiguranță bunurile nemișcătoare a femeilor măritate în intervalul de la autentificare și până la transcrierea contractului de măritis, și acesta din cauză că legiuitorul prin art. 712 și 713, neîmprumutate, cere ca să se facă cercetare prin administrație, și să se constate dacă bunurile ce se constituiesc zestre, sunt ale înzestrătorului și dacă are în același timp liniștita posesiune; iar art. 723 luat din procedura franceză declară că față cu cel de al treilea, drepturile rezultând din articolele precedente nu le sunt opozabile până la transcripțiune¹⁾.

Tot din cauză că s'au copiat și din pr. fr. și din aceea a cantonului de Geneva, s'au născut o mulțime de contradicții, dificultăți: așa în art. 506 copiat din legislația geneveză se dice: «Se face cunoscut celor ce ar avea vre-un drept asupra imobilului, să facă contestație înainte de adjudecare sub pedeapsă de a nu li se mai ținea în seamă drepturile;» iar art. 565 copiat din pr. civ. fr. dice cu totul contrariu: „adjudecațiunea nu transmite adjudecătorului de cât numai drepturile ce le avea și expropriatul“.

Tot ast-fel este nepotrivirea între art. 403 și 525 și urm. în privința termenului de 3 zile ce trebuie să precedă adjudecarea pentru facerea contestațiilor. De asemenea dispoziția art. 480 și altele pe care le vom arăta la locul lor.

Făcut'a bine legiuitorul nostru de a copiat proceduri din țări străine?

Dacă e avantajos să ne servim de experiența dobândită de alte națiuni cu privire la regularea dreptului de proprietate, moștenire și altele, nu este tot ast-fel și cu mijloacele eficace pentru ocrotirea bunurilor noastre. Procedura trebuie să ție socoteală de moravurile, de geniul unei națiuni, de spiritul de cultură, de morală, de religie, de dezvoltarea comerțului său și întregii sale bogății.

A organiza instanțele judecătorești după modelul celor din Franța, a pretinde aceleași însușiri de la judecătorii noștri, însemnează a scrie una pe hârtie și a avea alta în realitate. A nu lua unele măsuri pentru compunerea și continuarea privighere a personalului din care se compun instanțele judecătorești, ar fi să ne facem iluziuni asupra sentimentului de datorie ce l'au în genere funcționarii, și să credem că e același care se găsește la alte națiuni de la care am împrumutat legi.

A nu lua măsuri, pentru o de aproape supraveghere

a judecătorilor, ar fi să espunem pe împricinați la nedreptăți, la bunul plac sau la prea puternicul halăr. A ne închipui pe de altă parte că cetățeanul român respectă hotărârile judecătorești și se închină lor ca la un adevăr neclintit, ca la un ce sacru, ar fi să uităm cu desăvârșire vechile noastre aședăminte judecătorești, sub care o hotărâre judecătorească avea credământ și autoritate vremelnică, căci ce se judeca și se hotăra sub o domnie, se putea strica sub alta: *Și au întors judicata, la allă Domnie, ne spun scriitorii*, și găsim în hrisoave.

Istoria încă ne confirmă dișele de mai sus, căci dacă am compara procedura la Romani, în diferite epoce, se va vedea că ea s'a modificat, după cum moravurile s'au imblândit, după cum poporul a progresat și cetățeanul roman s'a găsit mai des în relații cu străinii (peregrini).

La început, creditorul avea dreptul să târască singur dinaintea magistratului pe debitor ducându-l de gât (ob collo torsoque); dacă debitorul nu esecuta condemnațiunea, creditorul putea să-l lege, să-l pue în lanțuri cu o greutate de 15 livre. Tabula III.

Ni *judicatum facit aut quis endo em jure vindicet, secum ducito, vincito aut nervo, aut compe-dibus quindecim pondo ne majore, aut și volet minore, vincito* ¹⁾.

La început, sub acțiunile legii, spre a dobândi cine-va dreptul, spre a căpăta o judecată care să i atribuească lucrul pretins, era nevoit mai întâi să consulte pe pontifice; — eată dar religiunea și gradul de cultură influențând modul de a proceda în justiție; pontificii hotărau dacă era di *fastă* ori *nefastă* pentru a începe procesul; ei reglau formele sacramentale de întrebuintat, cuvintele și gesturile de îndeplinit; și aceste forme sacramentale erau așa de riguroase în cât cea mai mică greșeală în esecutarea lor făcea să se peardă procesul²⁾; După ce eșea de la pontifice trebuia să meargă înaintea magistratului și acesta, după ce îi asculta, le cerea să depue fie-care câte o sumă de bani; cei ce perdeau pricina perdeau prinsoarea, numită *sacramentum*, care era confiscată în folosul tezaurului public.

Magistratul le redigea formula și îi trimitea înaintea judecătorului, care era ținut să esamineze, să verifice faptele și să se pronunțe.

Mai târziu, după ce au venit în contact cu alte națiuni și mai ales cu Grecii, acțiunile legii au dispărut, înlocuindu se cu acțiunile formulare. Dreptul strict începe, încetul cu încetul, a fi suplinat și complectat de pretori după principiile de equitate; riturile, formulele sacramentale, dispar; rigoarea dreptului civil strict, face loc dreptului gîntilor, dreptului pretorian.

Mai târziu, dreptul Roman se schimbă sub influența filosofilor Stoicien și a religiunii creștine. Eată dar cum cultura, religiunea și progresul în general au avut o influență asupra modificării legislațiunei.

Dacă vom compara procedura la Romani cu aceea a

¹⁾ Lex duodecim tabularum, tabula terția.

²⁾ Gaius, Cartea IV, § 13.

³⁾ Alții pretind că remănea cultului divin.

¹⁾ Prin noua lege a Judecătorilor de Pace, dispoziția aceasta a fost abrogată prin art. 17 pentru foile zestrele de competența judelei de pace.

Grecilor, atunci se va convinge ori cine cât de adevărată este părerea ce am arătat-o.

Pe când la Sparta, popor resboinic, legislația lui Lycurg era aspră, neumană, aprópe barbară, la Atena era cu totul altfel. Tot așa, a variat și procedura la Francezi.

Iată acum și părerea altora în această privință. Meyer, celebrul jurist olandez, dice: „*In zadar am căuta în istorie exemplul vre unui popor care, fără a și fi pierdut neatințarea și existența sa națională, să fi adoptat procedura unei alte națiuni, și că dacă Europa întrégă s'a supus multă vreme legilor civile a Romanilor, dacă mai multe popóre le urmări încă, nu este nici unul care să fi împrumutat procedura disti*”¹.

D-l Eugenie Stătescu, în espunerea de motive a legii Jud. de Ocóle din 1879, se exprimă în același fel.

„S'a pierdut însă din vedere când sa tradus aceste legi după acelea ale Franței, că condițiunile particulare și distincte în care se află societatea noastră, făcea aplicațiunea lor foarte dificilă și că în cele mai multe localități ne lipseau chiar elementele strict necesarii pentru a le pune în lucrare.

„Lipsa unui personal capabil, suficient și a mijloacelor financiare pentru a putea inființa de o dată peste 200 Judecătórii de pace, au fost de la început cauza că această parte a organizațiunei judecătorești a rămas literă moartă și în stare de un simplu *desideratum*”².

Procedura noastră civilă a fost decretată la 9 Septembrie 1865 și promulgată la 11 Septembrie același an. Până la această epocă se aplica în România de dincolo de Milcov regulele stabilite parte în *Condica Calimah*, cea mai mare parte în circulări ce se găsesc cuprinse în *Codul Judiciar* a lui Pastia, parte de *Regulamentul Organic*. În România de dincoace de Milcov se aplica, în parte, regulele din *Condica Caragea*, din *Regulamentul Organic* și din diferite *Ofise Domnești*. Să espunem, pe scurt, procedura la Români.

Aci urmează mai multă pagină în care autorul arată care era procedura ce se urma la Români la judecarea pricinilor, pe cari, din lipsă de spațiu, suntem nevoiți, cu multă părere de rău, a le lăsa.

Dupe acesta autorul vine la **vechiul drept român**.

Istoria Dreptului Român ne este puțin cunoscut; principiile Cantemir în scrierea sa intitulată *Descriptio Moldaviae*, Cap. XI, se exprimă ast-fel:

«Istoricii nu ne spun despre Dacia, ce legi va fi avut ea în vechime. Dar putem coniectura din usul analog observat la alte popóre barbare, că și în Dacia voința principilor și dreptul naturei au avut putere de lege scrisă. După ce iasă *Nerva Ulpiu Trajan* a învins pe Decebal și a stins pe Daci, formând din Dacia provinciă romană și colonisând-o cu Români, noii coloni au introdus acolo și legile romane. Acelea au ră-

mas în vigóre până când țara a stat sub potestatea imperatorilor romani și Constantinopolitani. Când apoi prin incursiunile barbarilor au început a se rări locuitorii romani ai Daciei și împărații Constantinopolitani au fost constrânși a părăsi această provincie și a cugeța mai mult la conservarea de sine, atunci și legile romane au început a se strica în Dacia romană și a se schimba într'atât, în cât după fericita descălicare a lui Dragoș și reintemeierea Moldovei, judecătórii mai că nu știa, cum și dupa ce legi să aducă judecări. *Alexandru I*, Domnul Moldovei, pe care ai noștri l'au numit cel *Bun* pentru virtuțile sale cele mari, vroind a vindeca acest rău, după ce au primit coróna regescă de la împăratul Constantinopolitan, a primit și legile grecești care se copriind în cărțile așa numite *Basilice*; și făcând din aceste volume difuse un extract, a introdus în Moldavia acel codice, care și astăzi este în vigóre. Cu toate acestea nu s'au putut șterge din națiune usurile cele multe și diverse, ce prin atingere cu alte popóre le-a primit și i a rămas de la acestea: precum sunt cele despre succesiune, despre testament, despre împărțirea eredității, despre bunuri și despre servituți, care la mai toate popórele din lume, mult puțin difer unile de altele. De aici la Moldoveni sunt două specii de legi: Legile scrise care sunt formate din edictele imperatorilor romani și greci; și legi nescrise, care sunt basate pe us sa cum am zice în limba noastră cu cuvintul slavon *obicei*. Dar fiind-că aceste usuri sa consuetudini nu sunt scrise, judecătorul de multe ori le deturna de la sensul lor cel adevărat, și fac judecări strimbe. Pentru aceasta *Vassilie Albanul*, Domnul Moldovei, în secolul trecut au pus pe unii bărbați probi și esperti în legile patriei, de au adunat toate legile scrise și nescrise la un loc, și au compilat un singur codice care și astăzi servește de normă judecătorilor Moldovei intru pronunțarea judecăților drepte.»

Relativ la această materie mai este un manuscris a lui Petre Claneu, din care estragem partea ce se referă la organizarea Justiției¹. «Și cu consiliul tuturor se institui ca toți *dirigătorii* mari și mici să fie aleși de către moșteni, și de toți bătrânii, și fie-care dirigător mare sa mic să fie ales pe cinci ani.»

«După cinci ani se făcea o nouă alegere și cel care a fost servit cu omenie, se alege pe alți cinci ani în dregătorie mai înaltă. «Cel care a fost judecat de vale ori administrator, ori perceptor, ori primar de burgari, la noua alegere trecea spre recompensă la gradul de Jude Mare. *Judicii* cei mari treceau spre recompensă la gradul de cónsul, de prefect, de campoduce, de mare căpitan sa Murges.»

«Acești înalți funcționari, dacă de trei ori erau aleși și serveau cu omenie cinci spre-zece ani în aceste mari posturi, spre recompensă erau trecuți și numerați în corpul veteranilor sa bătrânilor, care era corpul cel mai înalt ce reprezenta suveranitatea națională.»

„Senatoriile noiei republice creștine fură numiți cochii vechi, adică veterani ce au vedut și pătit multe, ser-

¹) M. Meyer. Introduction. Les institutions judiciaires.

²) „Monitorul Oficial“ din 1879, No. 55.

¹) Vedea mea Istoria critică a Românilor, ed. I din 1881 p. 18-22.

vind patriei cu omenie, trecând prin toate gradele ierarhiei, alți cinci-spre-zece ani de serviciu recunoscuți de Națiunea întreagă, au ocupat funcțiunile cele mai înalte. Investitura senatorilor sau celor cochii vechi, era, după textul lui Arbore, togă albă, cusută cu serede negre, căptușită cu roșu, și cu nasturi de argint; pe cap erau laureati cu coroană de cer, și la gât purta colana de aur. Acest corp suveran avea coroană, nu însă și varga sau sceptru. «Aceasta era recompensa bunilor servitori ai Patriei». «Ma care ar fi fost hiclean și amăgeau, adaogă textul, ori ar fi luat miță, acela se expatria». «Judicilor mari asemenea li se dotea togă albă cu serede negre, cu nasturi de argint, la gât colane de aur, și în dreapta varga aurie». Acestora ca magisteri li se dotea varga de comandă, nu însă și coroană. Pretorilor li se legiuu sucmană albe, serede negre, nasturi de argint și verge argintie». «Consulul, Prefectul, Campodarul fură investiți cu togă albă mândru seredată cu negru, cu nasturi de argint, colane de aur la gât, ca judicii cei mari, măciucă ferecată în felii și glagiu suspendat la coapsă». Marchezielor Câmpu-Lungului și Vrașoviei, Marelui Căpitan, se discernură cu sumane albe, cu negru seredate, nasturi de argint, măciuce ferecate în felii, și gladiuri la coapsă (fără colane de aur).⁴

„Castilianii și căpitanii, administratorii și judecii de urbe, și de vâl, burgarii, perceptorii, tribunii, cesatorii, centurionii, jomirii, casierii, morcialii de câmp (șatrarii), avură sucmană albe seredate cu roș, nasturi de argint, măciuci în felii, și gladiuri la coapsă. În Valahia, spune scrutorul Era, toți dirigătorii veștroni nuntași, și bărbații maturi pe care îi alegea, moștenii și bătrânii după vechiele datine și ținură moșia și republică precum o și așezaseră bătrânii mintoși.“

În Moldova se deosebeste împărțirea administrativă și judecătorească de cea militară.

După Cantemir, Moldova a avut legile romane de la colonizarea Daciei și până ce a încetat de a mai fi supuși influenței imperatorilor romani și constantinopolitani.

Afirmarea principelui Cantemir se poate sprijini pe câte-va documente, cum sunt: Rescriptele împăraților Septimiu Sever și Antoniu Caracala, a lui Comod și altele, din care se vede că locuitorii Daciei erau supuși legilor romane.

În privința manuscriptului lui Claneu, istoricii noștri nu se unesc în părere; unii susțin că este apocrif, iar alții că este adevărat.

După ce au năvălit barbarii, legile romane încetul cu încetul s'au prefăcut și până la Alexandru cel Bun și Vasile Lupu, Românii nu au avut legi scrise. Despre codicile lui Alexandru cel Bun nu avem nici o urmă, numai acele ale lui Vasile Lupu se mai află.

În prefață Eustratie, bivel logofăt, dăce: «Că Ioan Vasile Voevodă vădând mișeliile care le fac cei neinvățați și cei neînțelegători dregători și județele de pre la toate scaunele Moldovei, drept aceea cu multă osârdie s'a nevoit Măria Sa de a cercat prin multe

țări până l'a îndreptat D-zeu de a găsit oameni de aceia, dascăli și filosofi, de au scos din cărți elinești și latinești toate dogmele cele bune și județele celor buni creștini și sfinți împărați, carile ca o lumină luminează și arată tot lucrul celor întunecați și proști neinvățați, ca să cunoască strămbătatea tuturor și să judece pre dreptate, carele se chiamă acum *pravilele împărătești*; acestei înțelepciuni și acestei învățături ne-au dat și ne-au lăsat nouă tuturor roduri ca să ne fie nouă deapurarea isvor de viață în veci nesecat și nesfârșit.»

Codicele se împarte în trei părți: Partea I cuprinde mai multe capitole sau pricinii în număr de 16; a doua nu e împărțită pe pricinii; partea III cuprinde tot 16 capitole.

Întăiul capitol al părții I se ocupă de plugari, de hotarele ogoarelor, de asociațiunea plugarilor; celelalte două părți conțin dispoziții penale¹.

Sub această legislațiune, pricinile se judecau de judecători cu numirea, în unele locuri, de *Părcălabi*, iar în altele de *Vornici* și *Cămărași*. La Hotin, Cernăuți, Suceava, Neamțu și Soroca, erau doi părcălabi cari mai purtau și numele de comandanți. La Roman, Botoșani, Orhei, Chișinău, Lăpușna, Fălciu, Galați, Tecuci, Tutova, Putna câte doi; celelalte orașe mai mici au numai câte un părcălab. La Bérhad erau doi vornici care țineau locul vornicului celui mare din țara de jos.

«Aceștia toți, zice Cantemir, pot să asculte și să cerceteze cauzele de proces, dar nu pot să judece, de cât numai în cele mai mici, iar cele mai mari, le trimet sau la Vornicul cel mare din acea parte de țară, sau la divanul domnesc, unde trimet și cele mai mici, dacă s'a interpus vr'un apel. În aceste casuri ei pun părților soroc, sau zi, intru care să se înfățișeze înaintea Domnului în Divan. Aceasta se face în modul următor: Părcălabul face o scrisoare, în care zice, că: «N. și N. având ceartă unul cu altul pentru cutare lucru, au făcut apel la tribunalul domnesc, și s'au promis a se presenta la cutare soroc sau zi înaintea Domnului. Această scrisoare o taie în două părți și dă la fie-care litigant câte o parte. Dacă unul din ei nu se înfățișază în Divan la termenul însemnat, trebuie să plătescă chiria sau amenda în bani: două-zeci și cinci galbeni, dacă e țaran, una sută dacă e nobil și sease sute dacă e boiariu. Aici apoi n'are loc nici o escusare, afară numai dacă va dovedi că a fost impeditat sau prin boală, sau prin vre-un seiviciu domnesc, sau prin altă afacere comandată de Stat și de cei mari».

Judecățile, după cum ne spune Cantemir, nu țineau mult, ele se terminaau sau în o zi sau cel mult în patru.

La Divanul Domnesc, presida domnul.

În România de dincoace de Milcov cea dintăi le-giuire este cea a lui Mathei Basarab; sub această legislație, judecătorii, veliții boerii ce dădeau judecata

¹ Vezi scrierea mea intitulată: *Istoria Critică a Românilor*.

la curte nu avea leafă până la 1749, când prin anafora din acest an, li s'au acordat o leafă¹⁾.

Până la Constantin Voevod, prin județe, dreptatea se dădea de către *căpitani și părcălabi*; de la acesta s'au înființat boeri ispravnici la toate județele pe plăși cu simbric.

În țara de dincoace de Milcov, întâia legislațiune a fost a lui Mathei Basarab, coprinzând mai multe dispozițiuni penale și de dreptul canonic și foarte puține dispozițiuni de drept civil.

Cum să se fi urmat în intervalul de timp de la Mathei Basarab și până la Ipsilante, aceasta ni se arată în prefața condiceii lui Ipsilante pe care o dăm în întregul ei.

Toți Românii tineri și din cei mai în vârstă, câți se indeletnicesc la învățătură și mai cu osebire la știința pravilelor, alerg la pravile țerilor streine și nimeni nu se gândesce să caute a cunoaște pravilele și obiceiurile vechi ale pământului. Nimic însă nu poate ajutara la cunoștința celor în ființă legiuri ale unei țări, ca învățătura pravilelor și așezămintelor vechi ce au stăpânit mai din nainte și care la multe orândueli au slujit de temelie celor de acum.

Și chiar de ar fi cele noi așezăminturi cu totul neasemănate în principiurile și dispozițiile regulamentare cu cele vechi, earăși aceste din urmă nu pot perde din folosul lor ca o învățătură măcar. Căci o pravilă veche este și un document de istorie a țării, și un monument de literatură despre alcătuirea ei, și o carte de legislație pentru praviliști și judecători, spre a le mări științele, mărind ocolul întru care s'ar mărgini cu învățătura numai a pravililor noi.

Pravilniceasca condică a domnului Ipsilant a stăpânit mai mulți ani în țeara Românească până ce s'a obștit Condica Domnului Caragea.

La multe orândueli se aseamănă în cât putem dice că se tâlmăcesc și se deslușesc una cu alta. Cât pentru orânduilele întru care se deosibesc, pravilniceasca Condică a Domnului Ipsilante, are putere încă pentru multe prigoniri ce s'a ivit subț a ei domnire, și este neapărat a sta în vederea judecătorilor ce au a judeca asemenea prigoniri. Într'insa se coprinz și multe obiceiuri ale pământului și formalități de acturi ce sunt trebuincioase a fi cunoscute, și pentru judecători când var fi chemați a prețui acturi de stăpânire vechi, și pentru aceia ce se indeletnicesc cu alcătuirii de legiuri noi.

În sfârșit, precum un ténăr are trebuință de experiența povățuitoare a unui bătrân, așa socotesc că și un neam întreg, la o epocă hotărâtă, mai vèrtos cum este a noastră, unde ne întrecem unii cu alții în propuneri de legiuri noi, are trebuință să afe cele urmate mai dinnainte, să și cunoască starea lui socială veche, așezăminturile, obiceiurile, orânduilele ce l'au ocrotit, să măsoare distanța ce l'osebește de acele vremi, să vadă prefacerea ce s'a făcut în viața lui socială, și să poată

cumpăni, cu înțelepciune, îndreptările ce voiesce să introducă prin mijlocul unei noi legislații.

Acestea sunt cuvintele ce m'au îndemnat să întreprind a da din nou această condică, ce a început a se perde, în cât un prea puțin număr de exemplare se mai păstrează pe la unii alții.

D. Chebapci.

CODUL COMERCIAL

Doctrină și jurisprudență asupra fie-cărui articol în parte, în comparațiune cu articolele corespunzătoare ale legislațiunilor streine.

DE

C. N. TONEANU

Avocat (Galati)

(Urmare 83 *)

Despre Faliment

II. Înlocuirea sau revocarea sindicului

1. Înlocuirea sindicului după cererea creditorilor

Codul comercial Român

Art. 732.—Dacă creditorii în adunarea în care se încheie procesul verbal de verificarea creanțelor, sau mai înainte sau mai în urmă, cer ca în locul sindicului numit de tribunal să se numescă un alt sindic de încrederea lor, de și acesta nu ar figura pe lista eligibililor, sau ar fi interesat în faliment, și dacă cererea lor este sprijinită de majoritatea cerută pentru validarea concordatului, înlocuirea trebuie să fie acordată.

Codul comercial Italian

Art. 719.—Or de câte ori creditorii în adunarea de încheierea procesului verbal de verificarea creanțelor sau mai în urmă, cer ca *curatorul* numit de tribunal să se subroge un curator de încrederea lor, de și acesta nu e coprinz în rolul delegaților sau ar fi interesat în faliment, și cererea este sprijinită de majoritatea cerută pentru validitatea concordatului, subrogațiunea trebuie să fie acordată.

263.—Subrogațiunea sindicului, făcută după cererea creditorilor, nu poate să aibă loc de cât cu următoarele condițiuni: 1. Ca cererea să fie făcută în adunarea în care se încheie procesul verbal de verificarea creanțelor sau mai pe urmă, dar nici uă dată mai înainte; 2. ca cererea să fie sprijinită de majoritatea cerută pentru validitatea concordatului.—Când aceste 2 condițiuni sunt îndeplinite tribunalul trebuie să primească cererea creditorilor, și chiar în cazul când persoana desemnată a înlocui pe sindic nu este coprinz în lista eligibililor făcută pentru acest scop, ba încă chiar și atunci când este creditor al falimentului.—Motivul pentru care s'a făcut uă asemenea derogatiune de la normele cari regulează numirea sindicului este că, până la închiderea procesului verbal, creditorii nu sunt toți cunoscuți, de atunci, adică de la verificarea ei sunt cunoscuți și prin urmare pot delibera.—Și nu numai dacă persoana arătată nu este în listă, sau este interesat în faliment, adică face parte din masă, dar chiar și uă rudă sau afin al falitului de or ce grad, poate fi numit după cererea creditorilor în locul primului sindic, a cărui înlocuire o cer ei. În adevăr, restricțiunea relativă la rudenie și afinitate privește pe sindicii numiți de tribunal fără părerea creditorilor, iar nu pe

¹⁾ Arhiva română, documente Istorice seria I, Teulescu pag. 69, ed. 1860.

^{*)} Vezi *Curierul Judiciar*, No.

acei pe care tribunalul trebuie să-l numească dacă sunt propuși de sus (disa majoritate).

2. Despre revocarea sindicului

Codul Comercial Român

Art. 733. — Tribunalul poate în orice timp să revocă pe *sindic* și să-l înlocuască cu o altă persoană, fie după cererea creditorilor, fie din oficiu, după ce însă mai întâi îl va fi ascultat în camera de consiliu.

Art. 264. — Sindicul poate fi chiar revocat, fie după cererea creditorilor, fie din oficiu, de tribunal.

Aceasta se poate întâmpla atunci când sindicul a făcut malversatuni, este incapabil, sau pentru alte cauze de nedemnitățe, lăsate la libera apreciație a tribunalului. Și se înțelege de sine că în acest caz tratându-se de motive grave, nu este necesitate ca în cazul de înlocuire, ca cererea de revocare să întrunească numărul cuture de voturi, ci fie care interesat poate să o facă singur. Prin urmare și falitul (art. 741 al 2) precum și fie-care creditor (art. 733), sau delegațiunea creditorilor, sau chiar numai presidentul ei (art. 739 al 2) precum și cu deosebire judecătorul-comisar (art. 740 al 2 la fine) (*).

Ori de către cine ar fi făcută cererea de revocare a sindicului, trebuie prezentată judecătorului-comisar ca el să vadă dacă e fondată sau nu pe juste motive. Dacă este fondată, o înaintează tribunalului cu observațiunile sale; dacă nu, nu-i dă curs. — Când însă nu dă curs cererei, și când falitul, creditorile, delegațiunea sau presidentul său, persistă în cerere și a trecut 3 zile de la reclamațiunea adresată judecătorului-comisar, ei pot a o adresa direct tribunalului și a-i propune revocarea (art. 741 al. 2). — Când cererea se face la tribunal, fie prin judecătorul-comisar, fie prin d'a dreptul cerere din partea celui interesat, tribunalul trebuie să citeze pe *sindic* a compara în camera de consiliu pentru a espune apărarea sa, nu însă și pe cel ce a făcut cererea (*). Motivele legiuitorului au fost, ca să nu facă o judecată contradictorie care ar avea de efect a pune față în față pe acusator și acusat, cea-ce ar face poate de multe ori pe cei interesați a renunța chiar la cerere dacă ar ști că au să fie puși față cu *sindicul*.

265. — Sentința sau încheierea care decide revocarea este fără drept de apel (art. 936 cod. com.). Tot asemenea este fără drept de apel sau opozițiune și sentința sau încheierea tribunalului dată în camera de consiliu prin care respinge cererea de revocare a sindicului cerută de vre un interesat (*).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE SECȚIA I

Audiența de la 2 Septembrie 1894

Președinția D-lui N. Mandrea, membru

Primăria orașului Giurgiu cu D. Panaitopol

Contrabandă. — Dacă citirea procesului-verbal de constatarea contrabandei în auzul și de fața delicuentului, sau afișarea copieii după acel proces-verbal pe ușa biuroului unde s'a constatat contrabandă, sunt prevăzute sub pedeapsă de nulitate.

* Vidari I, N. 233.

* Vidari I N. 235 pr. parte.

* Vidari I N. 235 secunda și ult. parte.

* Trib. Italian Roma 27 Aprilie 1891; F. It R. G. 1891 pag. 624 F. 14.

(Art. 112 din regulamentul pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, din 1887).

In materie de contravențiune la legea și regulamentul pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale din anul 1887, citirea procesului verbal de constatarea contrabandei, în auzul și prezența delicuentului, și în cazul când ar fi absent, afișarea copieii procesului-verbal la ușa biuroului, unde a fost constatată contravențiunea, în timp de 24 de la încheierea lui, fiind niște formalități esențiale, neconstatarea îndeplinirii lor atrage nulitatea procesului-verbal.

Decisiunea No. 248-94. — Respins ca nefundat recursul făcut de Primăria Orașului Giurgiu contra sentinței Trib. de Vlașca No. 60/94, dată în proces cu D. Panaitopulo.

S'au ascultat D-ii N. Lăzărescu — Giurgiu avocatul recurentei Primării în dezvoltarea motivelor de casare și N. Lăzăre cu avocatul intimatului, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor I și II de casare :

1) violarea art. 112 din regulamentul legea pentru constatarea perceperea și urmărirea veniturilor comunale, căci de și din procesul verbal, dresat în cauză se constată că D-nu D. Panaitopol a asistat la redactarea lui, însă a refuzat să subscrie, tribunalul Vlașca orde că refuzul D-sale de a subscri se poate imputa agentului care instrumenta și făcea o greșită aplicare a ultimului aliniat de sub art. 112

2) violarea art. 120 din disa lege și escese de putere căci trib. socotesce drept nulitate esențială faptul că procesul verbal dresat în cauză nu s'a citit delicuentului, când aceasta e neesact în fapt și nu constituie vre-o omisiune esențială care să atragă nulitatea procesului verbal.

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care rezultă că: intimatul Panaitopol fiind dat judecătoi pentru contrabandă, de oare-ce a introdus în comună stiole cu Cognac în mod fraudulos, tribunalul l'a achitat, pe motivul că, prin procesul verbal de constatarea contra bandei, nu se constată că i s'a citit acel proces verbal și nici că i sa liberat îndată copie după densus.

Având în vedere art. 112 din regulamentul pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale din anul 1887 :

Considerând că, după acest text de lege, citirea procesului verbal de constatarea contrabandei în auzul și prezența delicuentului, și, în cazul când ar fi absent, afișarea copieii procesului verbal la ușa biuroului în timp de 24 ore de la încheierea lui, fiind niște formalități esențiale, neconstatarea îndeplinirii lor atrage nulitatea procesului verbal de constatarea ;

Că, în specie, tribunalul anulând procesul verbal de constatarea contrabandei, pentru neîndeplinirea acestor formalități, departe de a fi violat legea, s'a conformat ei.

Pentru aceste motive, curtea respinge recursul.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, SECȚIA II

Președinția d-lui **M. Poenaru-Bordea**, președinte

Dicisiunea comercială No. 6/94

Tudorița Țancu cu Maria G. Darie

Cambia.—Cum se transferă proprietatea unei cambii.

Cambia.—Cum dovedește posesorul unei cambii că e proprietarul ei.

Cambia.—Cum sunt socotite girurile șterse.

Cambia.—Dacă debitorul unei cambii poate refusa plata ei și când o poate refusa

(Art. 277, 309 și 349 codul comercial)

1) Proprietatea unei cambii la ordin se transferă de la acela în ordinul căreia era emisă, prin gir.

2) Posesorul unei cambii girată dovedește că este proprietarul ei prin seria neîntreruptă de giruri prin care a ajuns până la densusul.

3) Girurile șterse sunt socotite nescrise.

4) Debitorul unei cambii poate refusa plata ei dacă și întemeiază acest refuz pe lipsa condițiilor necesare pentru exercițiul acțiunii cambiare.

Curtea deliberând,

Asupra opoziției făcută de Maria G. Darie contra decisiunii acestei Curți No. 20/93 prin care i s'a respins ca ne sustiunt apelul ce a făcut contra sentinței com. a trib. Brăila No. 54/93.

Având în vedere că prin această sentință s'a admis acțiunea intentată de Tudorița Țancu și s'a condamnat apelanta, în calitate de fiică și moștenitoare a def. Manole Podeanu, să i plătească suma de 3000 lei cu procentele lor, în baza cambiei cu data 10 Septembrie 88 subsemnată de numitul def.

Considerând că proprietatea unei cambii și toate drepturile ce decurg din calitatea de proprietar al ei se câștigă și se pierd conform regulilor de lege.

Că proprietatea unei cambii la ordin se transferă de la acela în ordinul căreia era emisă prin gir conf. art. 277 c. com iar după art. 309 din același cod posesorul unei cambii girată dovedește că e proprietarul ei, prin seria neîntreruptă de giruri care au ajuns până la densusul, și că girurile șterse sunt socotite nescrise.

Că ast-fel fiind acel care posedă o cambie la ordinul altuia, pentru ea să fie proprietarul ei și deci pentru ea să poată pretinde plata ei, trebuie să dovedească că i s'a transmis prin giruri ne îndreptate și ne șterse până la el, fără de care nu este proprietar și nu are acțiune.

Că după art. 349 c. com. debitorul unei cambii poate refusa plata ei dacă și bazează acest refuz pe lipsa condițiilor necesarii pentru exercițiul acțiunii cambiare.

Considerând că în specia de față de și cambia în virtutea căreia Tudorița Țancu exercitează această acțiune, este subsemnată de M. Podeanu la ordinul lui Vasile L. Margarit, girată de acesta la ordinul D-ului Mihăilescu, de aceasta la ord. lui G. Nenovici și de acesta către banca Națională, că în josul girului către bancă se vede stampila băncii pentru achitarea ei, iar de desbut, d. Ciansof lucrând în numele lui G. Nenovici, girează cambia din nou către Tudorița Țancu posesora ei actuală, însă girul lui Vasile Margarit către d-ru Mihăilescu, al acestuia către Nenovici și al lui Nenovici către bancă, se vede șterse astă zi.

Considerând că aceste giruri șterse, după cum se esprime art. 309 mai sus menționat, sunt socotite nescrise.

Că așa fiind Tudorița Țancu nu dovedește prin o serie de giruri ne întreruptă până la densus, că este proprietară cambiei ce posedă.

Că deși în adevăr din girurile, astă zi șterse, se vede

că această cambie a fost transmisă în mod regulat prin giruri neîntrerupte până la Nenovici, girantul actual și posesore, însă judecata nu poate lua în considerație de cât situația părților ast-fel cum se prezintă și cu titlurile ce înfățișează în instanță spre a vedea dacă cel care exercita acțiunea cambială este în adevăr proprietar, fără a se preocupa într'un nimic de faptul cum aceste titluri au fost altă dată, în specia de față, când și din ce împrejurări girurile aflate pe cambia prezentată de Tudorița Țancu au fost desființate.

Că ast-fel fiind, Tudorița Țancu ne dovedind că este proprietară biletului la ordin în virtutea cărui cere plata de la apelanta Maria G. Darie, acțiunea sa din acest punct, urmează a se respinge fără a se mai discuta cele l'alte motive.

Admite opoziția făcută de Maria G. Darie.

(ss) M. Poenaru Bordea, P. Ionescu, G. Tanoviceanu.

Opiniune,

Având în vedere că oponenta Maria G. Darie a invocat în susținerea apelului său aceleași motive ca și la trib, adică verificarea semnăturii din cambie a defunct. Podeanu și neprotestarea la timp, cerând în subsidiar să i se dea un termen ca să cerceteze la bancă dacă este posibil ca polița să o fi achitat Podeanu.

Considerând că toate aceste cereri cată a fi respinse în conform. cu art. 349 c. com. care nu admite opunerea la plată de cât numai în excepțiunile privitoare la forma cambiei sau lipsa condițiilor necesarii pentru exercițiul acțiunii și excepțiunei personale a le celor care a exercitat această acțiune, și toate acestea să fie de o grabnică soluțiune și întemeiate pe o probă scrisă.

Având în vedere că majoritatea Curței admite opoziția și apelul și respinge acțiunea reclamantei pentru motivul invocat din oficiu că reclamanta, stergând girurile din naitea sa, ar fi perdut proprietatea cambiei pe care și bazează acțiunea în virtutea art. 309 c. com. care cere ca girurile să fie neîntrerupte.

Considerând că acest art. cere numai ca cambia să fie transmisă prin o serie ne întreruptă de giruri, cea ce se și vede pe cambia prezentată că a avut loc până la posesoarea cambiei Tudorița Țancu.

Că dacă aceasta a șters o parte din girurile anterioare ea a usat de drepturile ce i dă același art 309 care dice că „girurile șterse sunt socotite nescrise“ și art. 343 c. com. care i dă dreptul să exercite acțiuni cambiare, în contra unora din obligații sau în contra unui singur d'ntre ei, ne fiind ținută se observe ordinea girurilor.

Pentru aceste motive, suntum de opiniune a se respinge opoziția.

(ss) M. Bestelef, D. Părvulescu.

JURISPRUDENȚA STREINĂ

CURTEA DE APEL DIN RENNES, SECȚIA I.

Audiența de la 9 Aprilie

Președinția d-lui Souiller,

Z. cu X.

Seduțiune.—Relațiuni.—Probă.—Manopere frauduloase.—Cerere în daune interese.—Respingere.—Căutarea paternității.—Dacă este permisă.

(Art. 340 din codul civil frances.—Art. 307 din codul civil român)

Tatăl unei fete minore ce pretinde a fi fost sedusă,

trebuie, în sprijinirea cererii de daune-interese făcută de dânsul contra pretinsului seductor, să dovedească existența relațiilor intime dintre fiica sa și pretinsul seductor.

Această probă o dată făcută, mai trebuie să stabilească încă că victima a fost sedusă din cauza manoperilor frauduloase întreprinse de seductor.

În asemenea materie, tribunalele trebuie să fie foarte rezervate și prudente, întru cât art. 340 c. c. (307 c. c. român) oprește expres căutarea paternității, afară numai de casurile excepționale arătate în acel articol.

Tribunalul civil din Lannion, printr'o sentință a sa condamnă la daune-interese pe domnul X., chemat în judecată de D-l Z., tată al unei fete minore ce pretindea că a fost sedusă.

În urma apelului făcut de d-nul X., Curtea de Apel din Rennes, în urma pledurilor d-ilor avocați Saulmier și Belly, și după concluziunile d-nului procuror Frémont, a reformat sentința tribunalului, pronunțând următoarea decizie:

Deliberând,

Având în vedere că d-nul Z., lucrând în numele fiicei sale minore, a intentat contra lui X., o acțiune în daune-interese întemeiată pe faptul că Ana Z. ar fi fost sedusă de X. și că în urma relațiilor intime dintre ei, Ana Z. ar fi rămasă însărcinată și mamă;

Având în vedere că, pentru a reuși în acțiunea sa, reclamantul trebuia mai întâi să justifice relațiile intime ce alegea; că însă cercetările făcute nu au dovedit aceste relații;

Având în vedere că, chiar dacă faptul relațiilor intime ar fi fost stabilit, totuși încumba reclamantului să dovedească că domnișoara Ana Z. a fost, în adevăr, victima unei seduceri, că X., dacă n'a întrebuințat, față de dânsa, forța, a întrebuințat manopere mincinoase și frauduloase, că a abuzat de autoritatea sa pentru a obține consimțământul ei;

Că mărturiile culese în cercetările făcute nu au adus, în această privință, nici probe nici presumpțiuni serioase.

Având în vedere că constrângerea morală a cărei victimă ar fi fost Ana Z. nu poate rezulta din faptul că dânsa era în serviciul lui X., mult mai în vârstă ca dânsa; că în asemenea materie Tribunalele trebuie să se arate cu atât mai rezervate și prudente cu cât art. 340 din codul civil oprește expres căutarea paternității, afară de casurile excepționale arătate în acel articol; că nu poate fi admis ca o femeie, ce se pretinde sedusă de către un bărbat de la care ar avea copil, să poată indirect să violeze prohibițiunile legii, sub pretextul și forma unei acțiuni, chiar alimentare, pentru dânsa sa sau pentru copilul său;

Având în vedere că Z. n'a stabilit, cum alegea, că X. ar fi recunoscut că datorește ce-va Anei Z., că demersul făcut pe lângă X., nu se referea, dupe spusese martorilor, de cât la o indemnitate pentru gonirea din serviciu, fără nici un motiv, a Anei Z. de către X., stăpînul său; că înștiințarea făcută în urmă inaintea judecătorului de pace nu se raporta de cât la o regulare de simbr'e, între servitoare și stăpân.

Pentru aceste motive, Curtea infirmă sentința atacată cu apel, o reformă, și prin consecință respinge cererea lui Z.

INFORMAȚII

Curtea de casație, secția II, prin deciziunea sa cu No. 450 din 13 Septembrie 1894, a hotărât că: «Faptele de abus de încredere săvârșite de către părinți spre paguba copiilor lor, nu se socotesc delict, supuse fiind numai la despăgubiri civile».

(Art. 330, 329 și 307 codul penal).

* * *

În juriul examinator al candidaților ce se prezintă la concurs pentru ocuparea catedrei de economie politică de la facultatea de drept din Iași, Curtea de casație, a ales și delegat pe d-nii consilierii C. C. Stefanescu și Gr. Buiuciu.

* * *

Alaltă-eri a venit, înaintea Curții cu jurați din Capitală, procesul lui Cimpoeru, unul din afiliații bandeii Zdrelea-Mărunțelu, urmărit însă de astădată pentru o tâlhărie comisă de el singur și în afară de operațiile bandeii Zdrelea.... Procesul s'a amânat pentru sesiunea viitoare, din cauza lipsei mai multor martori.

* * *

Curtea cu jurați din Ilfov în urma pledoarii D-lui adv. Stavri Predescu a achitat pe Ștefan Rădulescu, fost aprod la Curtea de apel din București, acusat că prin siluire ar fi atentat la pudoarea minorei sale fiice Mița.

De asemenea a fost achitat țeranul G. Ioan Geantă, acusat de omorul lui Tudor Petre, hoț de cai.—Faptul se petrecuse astfel: Acest Tudor Petre furase lui Geantă un cal și pentru a îl înapoia, i-a luat 100 de lei, și nu i-a înapoiat nici-un cal, declarându-i că l'a vândut. Geantă voind să ducă pe hoț la Primărie, acesta l'a atacat cu ciomagul; de aci luptă, și în înfierbînteala gâlcevei, Geantă trage cu pușca în hoț; Tudor Petre, rănit la genunchiu, moare după câte-va zile în spital.

Biurul de Informații și Plassare

București, 35 STRADA COLȚEI 35, București

Vis-à-vis de Spitalul Colței.

Procură în toată țara: profesoare, guvernante, menajere, bone la copii, administratori de moșii, comptabili, mașiniști, logofeți, etc. etc.

Proprietar, S. Grigorescu.